MALTA

QORTI CIVILI, PRIM AWLA
MALTA

ONOR. IMHALLEF
PACE RAYMOND C.

Seduta ta' 01 ta' Ottubru, 2002

Citazzjoni Numru. 801/1996/1

Emanuel Walter Vella.

vs

Mona Lisa Vella.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-attur izzewweg lill-konvenuta fit-28 ta’ Dicembru 1991 kif jirrizulta mic-certifikat taz-zwieg hawn anness u markat bhala Dok. “A”.

Illi l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha.

Illi l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizjat peress li inkiseb bl-esklussjoni pozittiva taz-zwieg inniffsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

Illi l-kontendenti rabtu l-kunsens taghhom ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur kif ser ikun ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Illi ghalhekk l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett ghat-termini tal-**artikolu 19 (1) (g) u/jew (d) u/jew (f) tal-Att XXXVII tan-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi ghalhekk l-istess attur talab sabiex il-konvenuta tghid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:

(1) Tiddeciedi u tiddikjara illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-partijiet fit-28 ta' Dicembru 1991 huwa null u bla effett fil-ligi.

Bl-ispejjez, kontra l-konvenuta ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol 4 u 5 tal-process;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuta tat-30 ta' Settembru 1997 a fol. 10 tal-process fejn gie eccepit:

(1) Illi hija ma topponix ruhha ghall-pronunzjament tan-nullita' taz-zwieg taghha mal-attur, purche' li dan isir ghar-ragunijiet u tortijiet u nuqqasijiet attribwibbli ghall-istess attur, u b'dana illi hija ma tbati l-ebda spejjez tal-kawza.

(2) Illi ghalhekk hija qed tintavola l-infraskritta kontro-talba ghall-annullament biex jigi pronunzjat minhabba tortijiet biss tal-attur inniffsu.

(3) Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta a fol. 10 u 11 tal-process.

Rat il-kontro-talba tal-konvenuta a fol. 11 tal-process fejn ippremettiet :-

Ili l-kontendenti zzewgu fit-28 ta’ Dicembru 1991 bir-registru kif gja jirrizulta mic-certifikat taz-zwieg esebit mill-istess attur (Dok “A”).

Illi l-kunsens tal-konvenut fil-kontro-talba u cioe’ Emanuel Walter Vella, kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha u b’anomalija psikologika serja li kienet taghmilha mpossibbli ghalih li jaqdi l-obbligi essenzjali taz-zwieg.

Illi l-istess Emanuel Walter Vella kien rabat il-kunsens tieghu ma kondizzjoni li tirreferi ghall-futur, kif ser jigi ppruvat waqt il-kawza u *inoltre’* il-kunsens tieghu kien vizzjat peress li kien inkiseb bl-esklussjoni taz-zwieg innifsu jew ta’ wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

Illi ghahekk dan iz-zwieg huwa null u bla effett ghat-tenur tal-**artikolu 19 (1) tal-Att XXXVII tal-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi ghalhekk l-istess konvenuta talbet li din il-Qorti:-

(1) Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg kuntrattat bejn il-kontendenti fit-28 ta’ Dicembru 1991 huwa null u bla effett fil-ligi.

Bl-ispejjez kollha inkluzi dawk tac-citazzjoni principali kontra l-istess Emanuel Walter Vella, ingunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista ta’ xhieda tal-konvenuta ghall-kontro-talba a fol. 12 tal-process.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-attur rikonvenzjonat a fol. 14 tal-process fejn eccepixxa:-

(1) Illi huwa ma jopponix ruhu ghall-pronunzjament tan-nullita' taz-zwieg tieghu mal-konvenuta, *purche'* li dan isir ghar-ragunijiet, tortijiet u nuqqasijiet attribwibbli lill-istess konvenuta, u b'dan huwa ma jbaghti ebda spejjez ta' din il-kawza.

(2) Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attur rikonvenzjonat a fol. 15 tal-process.

Rat l-affidavit tal-attur a fol. 16 sa 20 tal-process, u ta' Maria Antonia Vella, ta' Anthony Vella, ta' Maria Concetta sive Marsette Camilleri u ta' Patricia Vella.

Rat il-verbali tas-seduti tal-20 ta' Novembru 1997 fejn giet nominata Dr. Deborah Farrugia bhala perit legali.

Rat il-verbali tas-seduti tal-20 ta' Novembru 1997, 11 ta' Frar 1998, 16 ta' Gunju 1998, 13 ta' Novembru 1998, 12 ta' April 1998, 2 ta' Lulju 1999, 20 ta' Jannar 2000, 1 ta' Gunju 2000, 11 ta' Ottubru 2000, 22 ta' Novembru 2000, 12 ta' Frar 2001, 15 ta' Gunju 2001, 27 ta' Settembru 2001, 30 ta' Jannar 2002 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat il-verbali tas-seduti tas-26 ta' Frar 2002, 8 ta' Mejju 2002 u 19 ta' Gunju 2002, fejn l-kawza thalliet ghas-sentenza ghall-1 ta' Ottubru 2002.

Rat is-seduti kollha quddiem il-Perit Legali.

Rat ir-rapport peritali tas-7 ta' Mejju 2002.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

<u>II. KONSIDERAZZJONIJIET.</u>

Illi fl-ewwel lok din il-Qorti tordna korrezzjoni fl-att tac-citazzjoni, dikjarazzjoni u talbiet attrici u kull fejn tirrikorri fl-atti kollha tal-kawza fis-sens li d-data taz-zwieg tal-kontendenti tigi taqra “28 ta’ Dicembru 1991” u mhux “28 ta’ Dicembru 1992” jew “28 ta’ Dicembru 1993” kif hemm indikat erronjament fl-istess atti attrici.

Illi l-attur qed jitlob l-annullament ta-zwieg mal-konvenuta *stante* li qed jikkontendenti li l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga fuq id-drittijiet u dimirijiet essenzjali taghha; li l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat peress li nkiseb bl-esklussjoni pozittiva taz-zwieg inniffsu, jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga; u fl-ahharnett peress li qed jallega li l-kontendenti rabtu l-kunsens taghhom ma’ kondizzjoni li tirreferi ghall-futur kif ser ikun ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Illi dawn il-premessi jwasslu sabiex jinghad li l-attur qed ivvanta li l-imsemmi zwieg kien null u bla effett ghat-termini tal-**artikolu 19 (1) (g) u/jew (d) u/jew (f) tal-Att XXXVII tan-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi fil-premessi tac-citazzjoni l-attur qal li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha liema premessa qeghda tirreferi ghall-artikolu **19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.**

Illi fl-istess premessi jinghad, li l-attur sostna li l-kunsens tal-partijiet inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu u tal-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg, liema premessa qeghda tirreferi ghall-artikolu **19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.**

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta** jinqraw hekk kif gej:

"Artikolu 19 (1) *B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Illi din il-Qorti sejra tghaddi biex tezamina n-nullita` taz-zwieg *o meno* taht dawn iz-zewg sub-incizi separatament, u fl-ewwel lok, taht **l-artikolu 19(1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi **artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi ghar-rigward tal-istess **artikolu 19 (1) (d)** mill-provi migbura jirrizulta li l-kontendenti, qabel ma zzewgu, ma kkunsidrawx bis-serjeta` l-valuri u l-principji tal-hajja mizzewga. Fil-fatt inghad li l-kuncett ta' d-diskrezzjoni ta' gudizzju *"supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess* a *critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly"* .

"Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism, immature character, affective immaturity and an emotionally unstable

personality. Serious immaturity could very easily constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 ***Sabattani*** *held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he has not, then he suffers from 'aementia', not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage … … ... Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity … …".*

Illi ***G. Veness,*** kif ikkwotat minn ***N. Picard*** in **'L'immaturite' et le consentement matrimonial"** (pg. 54-55) jghid is-segwenti:-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders to the 'ius in corpus and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazzjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg"** (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002); **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002); **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti esposizzjoni ta' ***Viladrich*** li jghid:-

"Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties, which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. ***(Viladrich, P.J.*** **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** *(Montreal, 1993) p. 686).*

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

*"Kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap 255**, dawn l-obligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics".* (***Vidadrich, P.J***. *op. cit*., p. 687).

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-attur sa mill-bidu nett li beda johrog mal-konvenuta ma kellu ebda hsieb ta' zwieg,

anke peress li kien ghadu kemm iddivorzja; ried biss kumpanija femminili, izda l-konvenuta min-naha taghha kienet bdiet taghmel pressjoni fuqu sabiex jizzewweg anke ghaliex hija kellha iben li xtaqet li jittrabba f'familja.

Illi fil-fatt l-unika skop ta' zwieg bejn il-partijiet, mill-provi prodotti jirrizulta li kien sabiex l-istess minuri jitrabba fi status socjali ta' entita` ta' familja, tant li kien anke sar kliem sabiex l-istess minuri jigi addottat mill-attur, u jidher li dan kien l-unika animu li bih ressqu l-partijiet ghall-istess stat fil-hajja taghhom, u dan iktar accentwat mill-fatt li l-konvenuta kien jinterressaha primarjament u kwazi esklussivament l-interess tal-istess binha, u min-naha l-ohra l-attur sar affezzjonat hafna lejn l-istess minuri.

Illi fil-fatt dan huwa kkonfermat mix-xhieda tal-istess kontendenti li turi li anke wara li hadu l-istess decizjoni, huma baqghu estraneji ghal xulxin, u ma kellhom ebda interess ghal xulxin, specjament il-konvenuta, li la darba akkwistat dak li riedet ghal binha, qajla wriet interess f'zewgha. Dan naturalment intebah bih l-attur, tant li ddecieda, li kontra dak li kien wieghed lill-konvenuta anke qabel iz-zwieg, huwa ma kienx ser jaddotta l-istess minuri, iben il-konvenuta, w allura l-istess relazzjoni waslet ghall-konkluzjoni naturali taghha, ta' zwieg tal-isem biss, minghajr ebda animu jew konsiderazzjoni rispettiva lejn xulxin tant li l-attur iddeskriva l-hajja taghhom bhala *"barranin taht l-istess saqaf".*

Illi dak li ghamel l-istess zwieg impossibbli u li turi wkoll din id-darba *da parte* tal-konvenuta, li l-kunsens kien vizzjat min-naha taghha wkoll huwa l-fatt li l-istess konvenuta bhala tali kienet avversa ghaz-zwieg minhabba xi abbuzi li hija kienet gja soffriet allegatament tul tfulitha, u l-unika raguni li hija ghamlet dan il-pass kienet biss il-weghda *da parte* tal-attur li kien ser jaddotta lill-binha, tant li hija bdiet il-procedura ta' addozzjoni tal-istess minuri tlett darbiet u kull darba l-attur iwaqqaf kollox ghaliex ma riedx jaghmel dan il-pass, *nonostante* diversi promessi tieghu, kemm qabel u kemm wara l-istess zwieg.

Illi dan l-animu tal-istess partijiet manifestat fl-azzjonijiet taghhom, huwa ghal kollox distint u differenti minn dawk li gew skond il-gurisprudenza nostrali konsiderati bhala d-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, tant li fis-sentenza **"Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed"** (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) inghad li:-

*"Fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li vermament ikun irid johloq 'a partnership for life'".*

*"Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta` u l-assistenza, l-unita` u l-indossubbilta' taz-zwieg, l-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza **"Micallef vs Micallef'** deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim'Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi dan kien ovvjament mankanti bejn il-partijiet, kemm mill-konvenuta kif gja indikat, u wkoll mill-attur, u dan ghaliex jidher car li l-partijiet ma zzewgux ghaliex kienu b'xi mod ihobbu lil xulxin, b'mod li jaghtu lilhom infushom ghal xulxin ghal hajjithom kollha, jew ghal xi sentiment ta' mhabba li jkunu jhossu ghal xulxin, izda biss u unikament ghaliex hassew il-bzonn li l-iben minuri tal-konvenuta

jinghata sembjanza ta’ familja li setgha jghix tahtha, u kollox ibbazat u marbut mal-promessa li kien ghamel l-attur mal-konvenuta, li huwa kien ser jaddota l-istess iben bhala tieghu, u dan mizjud mal-pressjoni li l-konvenuta kienet taghmel mal-attur sabiex tizzewweg lilu, u wkoll mal-fatt li l-attur affezzjona ruhu mal-istess minuri, b’mod li beda jhossu responsabbli ghalih, wasslu sabiex il-partijiet ressqu ghal dan iz-zwieg b’kunsens ivvizjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga u d-drittijet u dmirijiet naxxenti mill-istess u dan iwassal sabiex jigi ddikjarat b’din id-decizjoni li hemm ragunijiet sufficjenti li tali zwieg jigi kkunsidrat bhala null u bla effett anke skond l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255**.

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *(“colorem habens, substantiam vero nullam”)* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frasi “*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu”*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza **“Bonnici vs Bonnici”** (P.A. 30 ta’ Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ippruvat il-‘*finis operis’* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta’ parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **“Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine”.*** (P.A. 22 ta’ Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x’inhu zwieg jew inkella xort’ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta’ simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **“Galea vs Walsh”** (P.A. 30 ta’ Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *“meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata”.* Illi fis-sentenza **“Muscat vs Borg Grech”** (P.A. 14 ta’ Awissu 1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta’ simulazzjoni b’dawn il-kliem:-

“Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jghati l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b’att pozittiv

tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu".

Illi kif gie insenjat fid-decizjoni fl-ismijiet **"Francesco Teuma vs Liugi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol.X p.912) :-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero'.

Illi fil-kawza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, alavolja hu kapaci jghati l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cioe', issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cioe' saret simulazzjoni parzjali".*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel mal-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jghatu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg".*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot l-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il--Prim'Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-elementi essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu

fil-*"kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied"*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*"consortium vitae"* tikkomprendi zewg elementi u cioe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilita` tal-familja. Kif qalet il-Prim'Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-"consortium vitae" hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-"Consortium Vitae" tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilita' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indossubbilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta` u formazzjoni tal-familja. L-ligi Maltija tippresuponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' indossolubbilta' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, **J. *Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li: *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power".*

Illi wkoll, ***D.J. Burns*,** fil-kummentarju tieghu (***D.J. Burns***, "**Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions - A Historical Synopsis and Commentary".** pg.151) jghid li *"it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indossolubbilta') *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on*

certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract."

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li inghad fis-sentenza **"Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard"** (P.A. (RCP) 15 ta' Marzu 2000) u cjoe':-

"Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mil-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero' fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-omissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cioe' issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori iz-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cioe' saret simulazzjoni parzjali".

Illi applikati dawn il-principji ghall-kaz in ezami jidher li ghalhekk l-attur ipprova ukoll li dan huwa kaz ta' annullament taz-zwieg li jaqa' taht id-disposizzjoni tal-**artikolu 19 (f) tal-Kap 255,** u dan peress li jidher mill-provi prodotti li l-attur qatt ma kellu intenzjonijiet serji dwar l-istess zwieg naxxenti mill-fatt ippruvat li huwa qatt ma kellu u wisq anqas wera intenzjoni, hsieb jew almenu xewqa li huwa jqatta' hajtu mal-konvenuta, izda biss thassar lill-istess konvenuta li kellha trabbi lil binha wahedha, u ceda ghall-pressjoni taghha sabiex jizzewweg, bil-promessa li huwa jaddotta lil binha bhala tieghu; l-konvenuta, min-naha l-ohra l-unika skop u interess fl-istess attur kien biss li tara li dan jizzewwigha sabiex binha jkun qed jghix go familja, bis-sikurezza anke finanzjarja li din tipprovdi normalment, u wkoll li dan jkun l-ewwel pass sabiex l-attur jzomm il-weghda tieghu maghha li jaddotta lill-istess binha.

Illi dan huwa ghal kollox distint u differenti minn dawk li gew skond il-gurisprudenza nostrali konsiderati bhala d-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, kif jidher fis-sentenza gja citata **"Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed"** (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) li wkoll tapplika ghal din l-ipotezi attwalment

konsiderata taht l-istess subartikolu tal-**Kap 255,** attwalment ikkunsidrat, u dan meta inghad li:-

"Fil-kawza ***"Haidin vs Haidin"*** *(PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li vermament ikun irid johloq 'a partnership for life'".*

"Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indossubbilta' taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-' communio vitae'. Fil-kawza ***"Micallef vs Micallef'*** *deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim'Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi dan kien ovvjament mankanti mill-partijiet odjerni, u dan jirrizulta palezament mill-provi prodotti u mir-ragunijiet fuq indikati, rizultanti mill-istess disposizzjonijiet innifishom tal-partijiet, kif indikati wkoll mill-perit legali Dr. Deborah Farrugia partikolarment fil-konkluzjonijiet taghha f'paragrafi 3.1 sa 3.7 tar-relazzjoni peritali taghha, fejn jidher li tali zwieg kien ghal kollox marbut mal-fatt predominanti ghall-partijiet, li jizzewgu ghall-gid tal-istess iben tal-konvenuta, u bhala l-ewwel pass sabiex l-istess minuri jigi addottat mill-attur, haga li fil-fatt ma sehhitx, u z-zwieg ghalhekk ma kellu ebda skop iehor, b'dan li l-

partijiet ma kellhomx raguni ohra li jkomplu jghixu taht l-istess saqaf.

Illi ghalhekk din il-Qorti wara li hadet in konsiderazzjoni l-provi kollha prodotti thoss li anke fuq din il-bazi hemm ragunijiet sabiex tintlaqa' t-talba attrici abbazi tal-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255.**

Illi **l-artikolu 19 (1) (g)** jipprovdi li z-zwieg huwa null:-

"(g) jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur".

Illi dwar l-**artikolu 19 (1) (g)** jinghad skond ***J. Edward Hudson*** *"a condition could either be suspensive or resulutive. It is suspensive if it delays the entry in effect of the obligation of an act until the condition itself is fulfilled. It is resolutive if it dissolves the obligation only if it verifies itself and therefore renders it null. e.g. "I will live in marriage with you until I find someone who is more wealthy than you"* (**"Handbook II for Marriage Nullity Cases"** pg. 107). Illi huwa mportanti li wiehed jinnota li din il-kondizzjoni tapplika biss ghall-kaz ta' annullament taz-zwieg jekk din il-kondizzjoni tirreferi ghall-avveniment fil-futur, u mill-provi prodotti, kif fuq *di piu'* ampjament spjegat jirrizulta li l-kunsens tal-partijiet u partikolarment tal-konvenuta kien ibbazat fuq il-kondizzjoni li l-attur kellu jaddotta lil binha la darba jsehh iz-zwieg, tant li l-istess konvenuta insistiet li l-attur iweghdha li kien ser jaghmel dan la darba jizzewgu, u ghalhekk abbazi tal-provi prodotti jidher li dan l-element gie wkoll ippruvat u ghalhekk it-talba attrici fuq din il-bazi qed tigi milqugha wkoll.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta nkwantu inkompatibbli mat-talbiet attrici, **tilqa' t-talbiet attrici** b'dan illi:-

(1) Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-partijiet fit-28 ta’ Dicembru 1991 huwa null u bla effett *stante* li l-kunsens taz-zewg partijiet kien ivvizzjat *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (d) (f) u (g) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.**

Illi l-ispejjez tal-kawza jinqassmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Illi ghal dak li jirrigwarda l-**kontro-talba tal-konvenuta,** ghal dawn l-istess motivi, din il-Qorti **taqta’ u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-attur rikonvenzjonat in kwantu l-istess huma nkompattibbli mal-kontro-talba tal-konvenuta, **tilqa’ t-talba tal-konvenuta fil-kontro-talba taghha,** b’dan illi:-

(1) Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg kuntrattat bejn il-kontendenti fit-28 ta’ Dicembru 1991 huwa null u bla effett fil-ligi *stante* li l-kunsens taz-zewg partijiet kien ivvizzjat *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (d) (f) u (g) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.**

Bl-ispejjez kollha tal-istess kontro-talba u tal-azzjoni attrici jinqassmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.
1 ta’ Ottubru, 2002

Josette Demicoli
Deputat Registratur.
1 ta’ Ottubru, 2002